

НАШЫ ЗНОЎ У КОСМАСЕ!

№ 01
5559

Т О Л О С Р А Д З І М Ь

№ 62 (847)
Кастрычнік
1964 г.
Цана
2 кап.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

На арбіту
упершыню ў свеце
быў выведзены
трохмесны
пілатуемы
касмічны карабель
«УСХОД»

ЭКІПАЖ КАСМІЧНАГА КАРАБЛЯ

КАМАРОЎ УЛАДЗІМІР МІХАЙЛАВІЧ нарадзіўся 16 сакавіка 1927 года ў Маскве. З 1952 года ён член КПСС.
У 1942 годзе ён паступіў у І-ю Маскоўскую спецыяльную школу ВПС, якую скончыў у 1945 годзе з выдатнымі ацэнкамі.
У 1954 годзе Камароў стаў слухачом Ваенна-Павятранай інжынернай акадэміі імя прафесара Жукоўскага, якую закончыў у 1959 годзе.
Інжынер-палкоўнік Камароў Уладзімір Міхайлавіч цяпер займаецца ў ад'юнктуры Ваенна-Павятранай інжынернай акадэміі імя прафесара Жукоўскага.
Уладзімір Міхайлавіч жанаты з Валлянцінай Якаўлеўнай Камаровай, якая скончыла гісторыка-філалагічны факультэт Грозненскага педагагічнага інстытута. У сям'і Камаровых двое дзяцей: сын Яўген і дачка Ірына.

ФЕАКЦІСТАЎ КАНСТАНЦІН ПЯТРОВІЧ нарадзіўся ў 1926 годзе ў Варонежы. Беспартыйны.
У шаснаццацігадовым узросце, прымаючы ўдзел у Вялікай Айчыннай вайне, юнак быў разведчыкам вайскавой часці. У 1942 годзе ён быў паранены. Пасля ранення К. П. Феакцістаў заманчвае дзесяцігодку і ў 1943 годзе паступае ў Маскоўскае вышэйшае тэхнічнае вучылішча імя Баумана. У 1955 годзе яму прысвойваецца вучоная ступень кандыдата тэхнічных навук.
За поспехі ў развіцці саветскай навукі і тэхнікі Канстанцін Пятровіч Феакцістаў узнагароджан двума ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга і медалем «За перамогу над Германіяй».
Канстанцін Пятровіч жанаты. Яго жонка Галіна Мікалаўзна Феакцістава працуе тэхнікам на адным з маскоўскіх прадпрыемстваў.
У 1962 годзе ў іх нарадзіўся сын Андрэй.

ЯГОРАЎ БАРЫС БАРЫСАВІЧ нарадзіўся ў 1937 годзе ў Масіве. Ён член ВЛКСМ з 1952 года.
Скончыўшы сярэднюю школу, Ягораў у 1955 годзе паступае ў І-ы Маскоўскі медыцынскі інстытут, які заканчвае паспяхова ў 1961 годзе.
Пасля сканчэння інстытута Ягораў працуе ў розных навукова-даследчых медыцынскіх установах, ён зарэкамендаваў сябе добрым навуковым работнікам. Дзесяць навуковых прац Б. Б. Ягорава былі апублікаваны ў спецыяльным перыядычным друку.
Барыс Барысавіч жанаты. Яго жонка Ягорава Элеанора Валлянцінаўна — урач.
У 1962 годзе ў іх нарадзіўся сын Барыс.

З наведаннем ТАСС

12 кастрычніка 1964 года, у 10 гадзін 30 мінут па маскоўскаму часу ў Савецкім Саюзе на арбіту спадарожніка Зямлі новай магутнай ракетай-носіцям упершыню ў свеце быў выведзены трохмесны пілатуемы касмічны карабель «Усход». На борце касмічнага карабля знаходзіўся экіпаж, які складаўся з грамадзян Савецкага Саюза: камандзіра лётчыка-касманauta інжынер-палкоўніка Камарова Уладзіміра Міхайлавіча, членаў экіпажа — навуковага супрацоўніка-касманauta кандыдата тэхнічных навук Феакцістава Канстанціна Пятровіча і урача-касманauta Ягорава Барыса Барысавіча.
Мэтамі новага касмічнага палёту з'яўляліся:
— выпрабаванні новага шматмеснага касмічнага пілатуемага карабля;
— даследаванні працаздольнасці і ўзаемадзеяння ў палёце групы касманautaў.
— правядзенне навуковых фізіка-тэхнічных даследаванняў ва ўмовах касмічнага палёту;
— працяг вывучэння ўплыву розных фактараў касмічнага палёту на чалавечы арганізм;
— правядзенне расшыраных медыка-біялагічных даследаванняў ва ўмовах працяглага палёту.

13 кастрычніка, у 10 гадзін 47 мінут па маскоўскаму часу новы трохмесны касмічны карабель «Усход», пілатуемы лётчыкам-касманauta інжынер-палкоўнікам Камаровым Уладзімірам Міхайлавічам, членамі экіпажа: навуковым супрацоўнікам-касманauta кандыдатам тэхнічных навук Феакціставым Канстанцінам Пятровічам, урачом-касманauta Ягоравым Барысам Барысавічам, паспяхова завяршыўшы зададзеную праграму навуковых даследаванняў, шчасліва прыземліўся ў намечаным раёне.
Усе члены экіпажа касмічнага карабля «Усход» адчуваюць сябе добра. Пры пасадцы касманautaў таварышаў Камарова, Феакцістава і Ягорава сустрэлі спартыўныя камісары, карэспандэнты і сябры.
Праграма навуковых даследаванняў, разлічаная на адны суткі палёту, выканана поўнасьцю. Атрыман каштоўны матэрыял аб палёце групы касманautaў, якая складаецца з розных спецыялістаў. Упершыню вучоныя-даследчыкі непасрэдна праводзілі назіранне і вывучэнне касмічнай прасторы.
Матэрыялы, атрыманыя ў выніку палёту, апрацоўваюцца.

Слава савецкім героям!

Нямецкі цуд

Мы бачым праяўленне нямецкага цуда перш за ўсё ў змяніўшыхся думках многіх немцаў. Сёння, усяго праз 15 год пасля стварэння першай сацыялістычнай дзяржавы ў Германіі, існуюць мільёны немцаў, думкі і пачуцці якіх не маюць нічога агульнага з ідэалогіяй тых немцаў, якія з-за інтарэсаў паноў з Рэйна і Рура двойчы ўцягнулі свет у сусветную вайну, двойчы за паўстагоддзя.

Мы, грамадзяне Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, можам адкрыта, са спакойным сумленнем глядзець у вочы кожнаму гасцю, з якой бы краіны ён да нас ні прыехаў. Мы не жадаем ні ў каго што-

небудзь адабраць, мы не глядзім з вышні на іншых, не адчуваем пачуцця расавай нянавісці. Нашы дзеці ўжо не маюць больш уяўлення аб усім гэтым.

І нам прыемна бачыць, што гасці з усіх краін свету адчуваюць сябе ў нас добра. Яны добра бачаць розніцу паміж намі і тымі немцамі, якія нічога не зразумелі.

Мы пазбавіліся ад ганарыстасці, імкнення паставіць сябе над іншымі, ад вар'яцкіх ідэй, згодна з якімі «нямецкі дух» нібы павінен «здаравіць свет». Мы ў стане заняць актыўную пазіцыю ў барацьбе народаў за мір. Гэта напаўняе нас велізарнай радасцю, бо мы жадаем, каб людзі ўсёй зямлі слова «немец» вымаўлялі з добрымі пачуццямі.

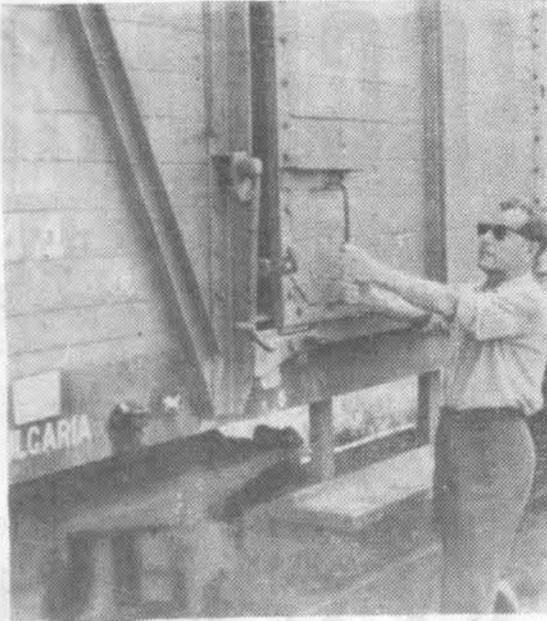
Мы, грамадзяне ГДР, не змаглі б стварыць новае аблічча краіны, новае аблічча немца, які вядомы цяпер свету, не маглі б набыць новыя рысы, якімі мы ганарымся, калі б у нашай рэспубліцы не пусцілі глыбокія каранні ідэй марксізма-ленінізма. Прыемна бачыць, як мы расцём, становімся больш моцнымі, вопытнымі, заслугоўваем усё большую павагу.

Многага мы дабіліся. Але радавацца мы можам толькі тады, калі нашы ідэалы будуць вызначаць дзеянні і думкі немцаў, якія жывуць не толькі на ўсходзе, але і на захадзе нашай краіны.

Мы не супакоімся, пакуль не наступіць такі час.

Анелі і Андрэ
ТОРНДАЙК.

Берлін.

Больш двух месяцаў дзейнічае агульны парк вагонаў, створаны па ініцыятыве пастаяннай камісіі Савета Эканамічнай Узаемадапамогі па транспарту. У яго распараджэнне перададзена амаль 93 тысячы вагонаў краін—членаў СЭУ. Арганізацыя агульнага парка вагонаў мае вялікае гаспадарчае значэнне для ўсіх сацыялістычных дзяржаў. Пасля стварэння нафтаправода «Дружба» і лініі высакавольтнай электраперадачы «Мір» гэта трэцяя арганізацыя па інтэрнацыянальнаму супрацоўніцтву ў рамках Савета Эканамічнай Узаемадапамогі.

НА ЗДЫМКУ: адзін з балгарскіх таварных вагонаў агульнага парка на тэрыторыі ЧССР.

У Маскве ў выніку савецка-польскіх перагавораў падпісана пагадненне аб пастаўках у 1966—70 гадах з ПНР у СССР звыш 80 камплектаў абсталявання прадпрыемстваў для хімічнай прамысловасці.

Калектыў Мінскага матацыклтна-веласіпеднага завода паспяхова выканаў дзевяцімесячную вытворчую праграму. Звыш трохквартальнага задання выпушчана каля сямі тысяч веласіпедаў і звыш 600 матацыклаў.

Вучэбны камбінат створан у вёсцы Падгорнае Баранавіцкага раёна. Ён працуе на базе мясцовай васьмігадовай вясэрняй школы. На працягу года каля 70 механізатараў сельгасарцелі «Зара», акрамя агульнаадукацыйных дысцыплін па праграме 8-гадовай вясэрняй школы сельскай моладзі, будуць вывучаць аўтаатрактарную справу, электратэхніку, асновы аграэхнікі.

Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР за дасягнутыя поспехі ў выпуску вялікагрузных аўтамабіляў вялікая група рабочых, інжынерна-тэхнічных работнікаў і служачых Беларускага аўтамабільнага завода ўзнагароджана ганаровымі граматамі і Граматамі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

У Крымскай вобласці на Арабацкай стрэлцы, якая падзяляе Сіваш і Азоўскае мора, з глыбіні 1 040 метраў забіў газавы фантан. Па вызначэнню спецыялістаў, кожны суткі шчыліна дае да аднаго мільёна кубаметраў газу.

З порта Находка (Прыморскі край) у прамысловы рэйс выйшла ў Індыйскі акіян першая ў Савецкім Саюзе плавучая тунцалоўная база «Ленінскі прамень». Яна пабудавана ў Японіі па заказе СССР.

ЧАЛАВЕК З «КАП АРКОНА»

Добра ведаюць жыхары Слонімскага мастака герадскіх мініатраў Яўгенія Аляксеевіча Мацвееву. Але не многія ведаюць трагічны лёс былога вязня лагера смерці «Найонгама». І вось нядаўна Яўгеній Аляксеевіч раскажаў чытачам раённай бібліятэкі імя Якуба Коласа аб трагедыі ў Любэнскай бухце.

Замытаючы сляды сваіх злачынстваў, гітлераўцы ў самым канцы Айчыннай вайны пагрузілі вязняў лагера смерці на цеплаход «Кап Аркона». Разлік быў прасты—мора не выдасць, будзе маўчаць. 3 мая 1945 года ў Любэнскай бухце судна было патоплена. На караблі смерці знаходзіла-

ся каля 5 тысяч зняволеных з нацысцкіх канцлагераў. Выратаваліся нямногія. Яўгеній Мацвеевіч—адзін з іх. Даведаўшыся аб тым, што сляры, цудам выратаваныя, жывыя, Я. А. Мацвеевіч завязаў з імі перапіску, а потым ездзіў у Ленінград на сустрэчу з выратаванымі. Было што ўспомніць і раскажаць слухачам Яўгенію Мацвееву.

НА ЗДЫМКАХ: Я. А. МАЦВЕЕВІЧ чытае пісьмы, атрыманыя ад таварышаў па карабелю смерці. Унізе—карабель «Кап Аркона».

Фота А. Перахода.

РАДЫЁДЗЕНЬ БЕЛАРУСІ

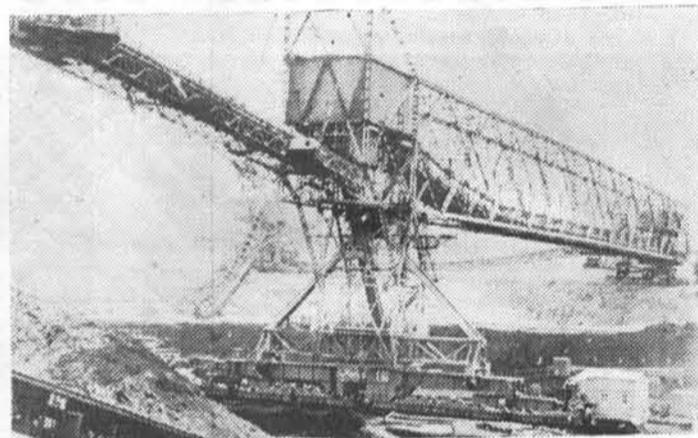
У гонар 47-й гадавіны Вялікага Кастрычніка Усесаюзнае радыё праводзіць традыцыйны радыёфестываль савецкіх рэспублік. Яго першая перадача была прысвечана Азербайджану. Потым у эфіры прагучаў радыёдзень Беларускай ССР.

У перадачы «Пісьмо Ільчу» радыёслухачы пазнаёміліся з гісторыяй пісьма, якое сяляне віцебскіх вёсак напісалі Ул. І. Леміну 47 год назад. Прачытаўшы лямінскі дэкрэт аб зямлі, яны звярнуліся да Уладзіміра Ільча са словамі ўдзячнасці, расказалі аб тым, як сяляне ўдзельнічаюць у будаўніцтве новага жыцця. З нарыса «Пісьмо Ільчу» мільёны радыёслухачоў даведаліся аб сённяшнім абліччы беларускай вёскі.

У многіх перадачах была раскрыта тэма дружбы народаў. Яны расказалі аб тым, як працоўныя Беларусі ў брацкай сям'і савецкіх народаў дабіваюцца новых поспехаў у камуністычным будаўніцтве.

У праграме беларускага радыёдня шмат месца было адведзена пытанням літаратуры, мастацтва, музыкі. Прагучала музычнае апавяданне аб беларускіх народных песнях. Нашым сучаснікам была прысвечана радыёпастаноўка «Сэрца на далоні» па раманах І. Шамякіна.

«Вечар зоркі над Мінскам распыпаў»—так называўся рэпартаж аб музычным жыцці сталіцы Беларусі. Гэтым рэпартажам завяршыўся радыёдзень, прысвечаны Беларускай ССР.

Транспартна-адвалачны мост, створаны на заводзе цяжкага машынабудавання ў Лаухамеры (ГДР). Цяпер ён працуе на буравугальным камбінаце «Шварца Цуэле». На працягу 1964 года машына прапусціць 13,2 мільёна кубічных метраў пароды.

Ф. ШМЕНКЕЛЬ—ГЕРОЙ САВЕЦКАГА САЮЗА

У савецкім друку было многа расказана аб нямецкім антыфашысту Фрыцу Шменкелю, якога пакаралі гітлераўцы ў Мінску.

У цяжкі для нашай краіны час—восенню 1941 года—Фрыц Шменкель перайшоў на бок савецкіх партызан, каб змагацца з нямецкім фашызмам.

Верны інтэрнацыянальнаму абавязку, Фрыц Шменкель змагаўся з гітлераўцамі разам з партызанамі Смаленшчыны, праявіўшы пры гэтым велізарную храбрасць і самаадданасць. У атрадзе «Смерць фа-

шызму!» яго з павагай называлі Іванам Іванавічам. Ён быў узнагароджан ордэнам Чырвонага Сцяга.

У пачатку 1944 года пры выкананні адназначнага баявога задання ён быў схоплен фашыстамі і панараны. Але яго светлы вобраз назаўсёды застаўся ў памяці барацьбітоў за шчасце чалавецтва.

6 кастрычніка 1964 года Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Фрыцу Шменкелю пасмяротна прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Імя слаўнага сына нямецкага народа, актыўнага антыфашыста, савецкага партызана Героя Савецкага Саюза Фрыца Шменкеля блізка і дорага мінчанам. Тут, у Мінску, на плошчы Свабоды, у памяшканні былога Дома селяніна, схоплены гітлераўцамі герой-партызан мужна стаяў перад фашысцкім военным судом. Адсюль ён паслаў развіталую вестку родным. Пад Мінскам абарвалася цудоўнае жыц-

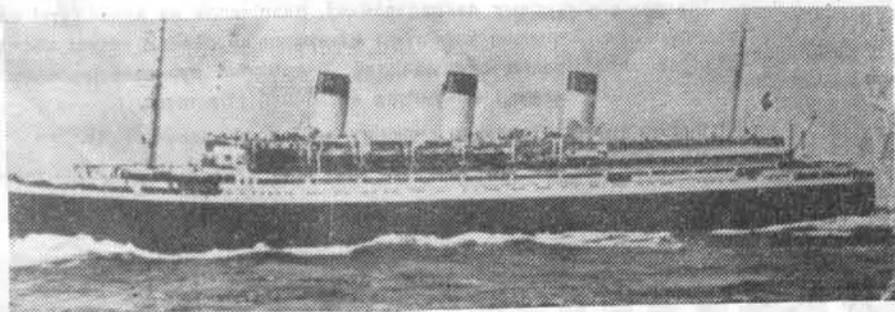
цё палымнага нямецкага патрыёта, які да апошняга дыхання верыў, што і яго радзіма—Германія хутка вызваліцца ад гітлерызму.

Грамадскасць Мінска вырашыла ўвекавечыць памяць Фрыца Шменкеля. У скверы на плошчы Свабоды будзе адкрыта мемарыяльная дошка ў памяць аб слаўным партызане. Музей Вялікай Айчыннай вайны абсталяе стэнд, прысвечаны Фрыцу Шменкелю.

ИНТЕРЕСНЫЙ СПЛАВ

Во время моего пребывания в ГДР я собрал много приятных впечатлений, особенно о молодежи. По-моему, молодой немец сегодня—это совсем другой человек, чем тот, которого я встретил 34 года назад. Он чрезвычайно любознателен. Он не ограничен. Значительно больше читает, особенно в области художественной литературы. Об этом свидетельствуют многообразные и интересные вопросы, которые были мне заданы во время многочисленных встреч. А если суммировать то, что я увидел и услышал за эти десять дней, то получается очень интересный тип молодого немца: сохраняя национальную немецкую твердость и приобретя социалистический образ мышления, он представляет собой очень интересный сплав. Получается, так сказать, крепкий орех, который трудно будет раскусить любому противнику.

Михаил ШОЛОХОВ.

ПРАЦЕЎНІКІ-АДРАТЧЫВЫЯ

Сегодня в номере

И снова мир потрясен подвигом советских людей. Многоместный космический корабль «Восход» с тремя отважными советскими космонавтами на борту — Комаровым, Феофановым и Егоровым — совершил полеты вокруг планеты. Сообщение об этом и рассказ о космонавтах печатаются на первой странице.

Исполнилось 15 лет со дня образования Германской Демократической Республики. Об этом замечательном событии в

жизни немецкого народа рассказывают супруги Торндайк в статье «**НЯМЕЦКІ ЦУД**». В этом же номере помещена статья о немецком гражданине Фрице Шменкеле — Герое Советского Союза. В годы Великой Отечественной войны он перешел на нашу сторону и в рядах партизан сражался с фашистами. По приговору немецкого суда он был казнен в Минске.

«**У ІМЯ ЧАЛАВЕКА**» — так называется статья, в которой рассказывается о заседаниях Пре-

зидиума ЦК КПСС и Совета Министров СССР, посвященном вопросу разработки нового перспективного плана развития народного хозяйства СССР.

Василий Кудла приехал в Белоруссию из Канады. Много городов посетил он, гостил в деревне Именин Дрогичинского района, откуда в 1927 году уехал за океан. Очень понравилось ему в родном селе, он увидел, как богато живут земляки, и рассказал обо всем этом в статье «**ПОСПЕХАУ ВАМ, БРАТЫ**». Статья напечатана на 4 стр.

Не узнала родного Однополья и наша землячка из США Мария Круп, которая гостила у сестры на Гомельщине. Об этом рассказывается в ста-

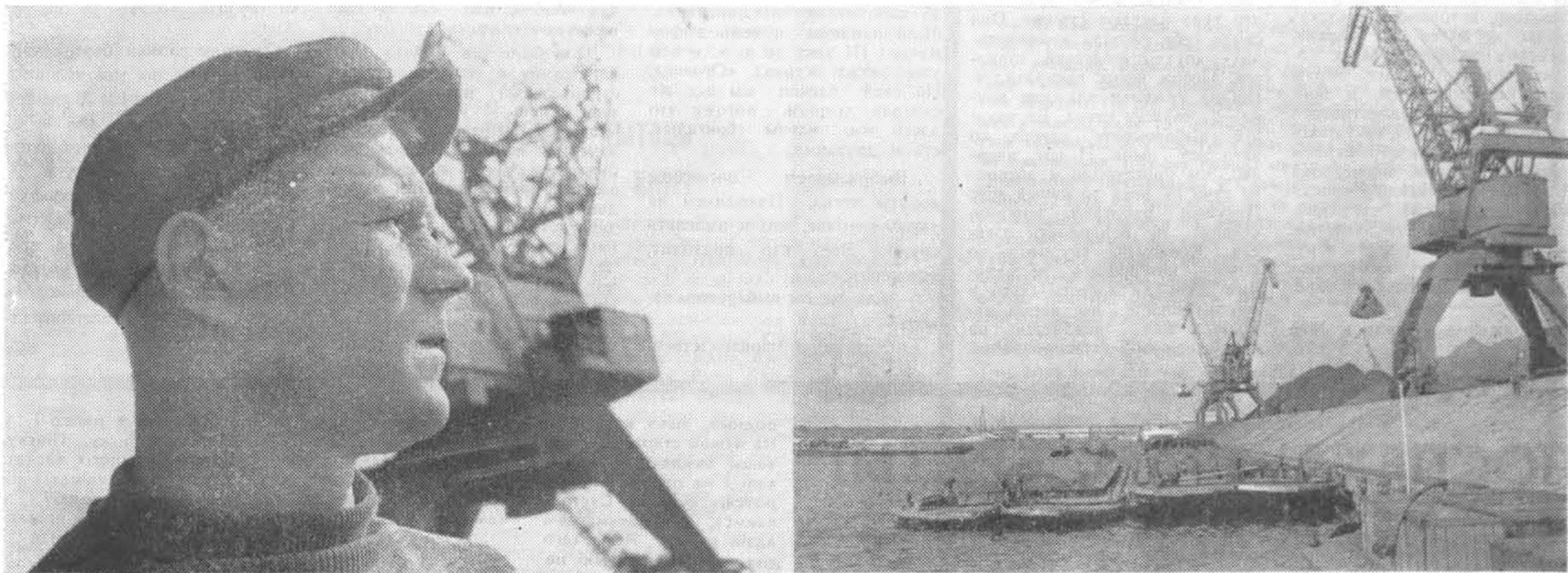
тье **ПАСЛЯ ДОУГАЙ РАЗЛУКИ**», помещенной на 5 стр.

«**НАВИНЫ СТАРОГА СЯЛА**» — репортаж из колхоза имени Щорса Новогрудского района. Вот корреспонденты знакомятся с музеем истории деревни и колхоза. Под стеклом тоненькая тетрадь. Это расчетная книжка Татьяны Красковской, батрачки пана Хрептовича-Бутенева. 44 рубля за целый год работы получила женщина. А вот в прошлом году доярка колхоза имени Щорса Евдокия Коляда заработала 991 рубль, не считая полученного на трудодни хлеба, картофеля и других продуктов, колхозница Екатерина Качан получила 959 рублей.

Дети щорсовских колхозников стали врачами, инженерами, учителями. По проекту и

под руководством тогда еще студентов-дипломантов Белорусского политехнического института Александра Рубана и Михаила Сазоновича — местных ребят — построена колхозная электростанция. Как в городе живут крестьяне. У них широкоэкранный кинотеатр, клуб. В магазинах всегда много товаров, которые быстро раскупаются колхозниками.

«**ВЯЛІКАЯ СІЛА**» — так называется статья на 7 стр. В ней рассказывается о большой группе стран, избравших курс неприсоединения к военным блокам. В Каире проходила конференция глав этих стран. Основной вопрос конференции — всеобщее разоружение, превращение огромных районов земли в безъядерные зоны, окончательная ликвидация колониализма.

БЛАКИТНЫМІ варотамі поўдня Беларусі называюць раку Прыпяць. Днём і ноччу тут перавозяцца народныя грузы. Нядаўна калектыў Пхоўскага рачнога порта атрымаў вялікую вытворчую перамогу — на два месяцы раней тэрміну ён выканаў навігацыйны план перапрацоўкі грузаў.
На здымку: бригадзір перадавой комплекснай бригады кранаўшчыкоў Васіль Сарноўскі. Справа — разгрузка суднаў у Пхоўскім порце.

У імя чалавека

Савецкія людзі заняты мірнай, стваральнай працай. Яны будуць электрастанцыі-гіганты і заводы-аўтаматы, на службу народу ставяць дасягненні вучоных і пашыраюць хімічныя прадпрыемствы, вырошчваюць багатыя ўраджаі збожжавых і павялічваюць колькасць жылля. Усе гэтыя работы вядуцца ў нашай краіне планавы і разумна. Тэрміны іх ажыццяўлення вызначаны ў народнагаспадарчым плане, які адобраны народам і зацверджаны ўрадам.

Недаўна ў Маскве адбылося пасяджэнне Прэзідыума ЦК КПСС і Савета Міністраў Саюза ССР з удзелам вялікай

групы кіруючых работнікаў саюзных рэспублік, а таксама вядучых планавых і гаспадарчых органаў. Ішла гаворка аб распрацоўцы новага перспектывага плана развіцця народнай гаспадаркі СССР. Быў вызначан шэраг палажэнняў аб галоўных напрамках і задачах у далейшым планаванні эканомікі краіны. Гэтыя палажэнні з'яўляюцца канкрэтызацыяй тых ідэй, якія запісаны ў Праграме Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, прынятай на XXII з'ездзе.

На пасяджэнні адзначалася, што ў гады першых пяцігодкаў і ў пасляваенны час галоўнай

задачай было развіццё цяжкай індустрыі як галоўнай асновы ўздыму эканомікі краіны і ўмацавання яе абароназдольнасці. Цяпер жа ў краіне ёсць магутная індустрыя, на надзейным узроўні знаходзіцца абарона і можна ставіць задачы аб больш хуткім развіцці тых галін прамысловасці, якія вырабляюць тавары ўжытку.

Пры складанні новага перспектывага плана галоўны кірунак будзе ўзяты на далейшае развіццё сельскай гаспадаркі шляхам яе інтэнсіфікацыі. Вызначацца мерапрыемствы для значнага павелічэння выпуску тавараў для насельніцтва за кошт пашырэння і

больш рацыянальнага выкарыстання прамысловай і сельскагаспадарчай сыравіны. Будзе звернута ўвага на пашырэнне магутнасці хімічнай, лёгкай і харчовай прамысловасці. Падкрэслена, што пры складанні новага плана неабходна ўжываць самыя апошнія дасягненні айчынай і зарубежнай навукі і тэхнікі.

Гэтыя планы цалкам рэальныя, і яны адпавядаюць імкненням і волі савецкіх людзей. Прэзідыум ЦК КПСС і Савет Міністраў СССР даручылі Дзяржплану Саюза ССР правесці неабходныя разлікі і Далажыць ЦК КПСС і Савету Міністраў СССР прапановы аб найбольш аптымальным перыядзе новага перспектывага плана і асноўных напрамках развіцця народнай гаспадаркі СССР.

Народы краіны Саветаў смела і ўпэўнена глядзяць у сваю будучыню. Гэта пераканаўча бачна на прыкладах адной з пятнаццаці саюзных сяцёр, якія ўваходзяць у склад СССР,—Беларускай рэспублікі. Сённяшняя Беларусь — гэта край заводаў і фабрык, шырокіх калгасных гоняў, цудоўных гарадоў і вёсак з замойным жыццём.

Але яшчэ лепшай і багацейшай стане Савецкая Беларусь у недалёкім будучым. Планы, аб якіх гаварылася ў Маскве, цалкам датычаць і беларускага рабочага, хлебараба, вучонага і інтэлігента. Ды інакш і быць не можа. Савецкі Саюз—гэта адна сям'я, і жыве яна адзінымі планамі, яе аб'ядноўвае адзіная мэта — камунізм!

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ:

Рабочыя саўгаса «Бальшавік» Мінскага раёна штогод едуць у санаторыі і дамы адначынку. Пудэўкі атрымліваюць перадавікі вытворчасці і тыя, хто мае патрэбу ў курортных лячэнні. Так лепшы пастух гаспадаркі Аляксандр Шлойда сёлета ездзіў на бясплатнай пудэўцы на курорт у Гагры. Пабывалі ў санаторыях аб'езчык Аляксей Анішкевіч, рабочы Уладзімір Цярлюкевіч, трактарыст Уладзімір Варановіч, шафёр Марыя Лукашэвіч і іншыя.

В. АКУЛІЧ.

Новополацк — горад вялікай хіміі. Яго сэрца — нафтаперапрацоўчы завод-гігант, роўных якому няма ў краіне. Гораду ўсяго шэсць год, сярэдні ўзрост яго жыхароў—26 год.

Вазьмі любога хлопца або дзяўчыну — іх біяграфіі падобныя ў многім. Быў радавым будаўніком, закончыў вярхерні тэхнікум, цяпер нафтавік. Не ведаў, як трымаць кельму ў руках, а сёння бригадзір, завочна вучыцца ў інстытуце. Быў майстрам, а сёння начальнік буйнага ўчастка, а то і ўпраўлення.

Дзесяткі гарадоў краіны паслалі сваіх прадстаўнікоў на будоўлю вялікай хіміі. Людзі васемнаццаці нацыянальнасцей узводзяць флагман беларускай індустрыі. Вось дом нумар 104. Жывуць у ім і рускі Аляксандр Сталетаў, і татарын Хасан Шахібідзінаў, і мардвін Дзмітрый Казлоў, і украінец Аляксандр Жыгайла, і літовец Тонас Мацевічыус.

Жыхары Новополацка любяць свой горад. Сёлета яны высадзілі некалькі тысяч дэкаратывных і фруктовых дрэў, кустарнікаў, кветак. На грамадскіх асновах працуюць 12 бібліятэк, музычныя курсы, кніжны магазін «Светлячок». Горад расце, набірае сілы, прыгажэе. Узводзіцца другі мікрараён на пятнаццаць тысяч жыхароў. Калі сёння пераважаюць у асноўным чатырох- і пяціпавярховыя дамы, то ўжо вельмі хутка вырастуць сямі- і дзевяціпавярховыя карпусы, сумешчаныя дзіцячыя сады і яслі, грамадскія цэнтры, якія ўключаюць у сябе магазіны, кінатэатры, сталовыя і кафэ.

М. СІСКЕВІЧ,
Ю. НОВІКАЎ.

У Берастовіцкім лесе адбылася сустрэча працоўных Гродзенскай вобласці і Беластоцкага вядовства. Сустрэча была прысвечана 20-й гадавіне вызвалення Беларусі і Польшчы ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

НА ЗДЫМКУ: на ўсё жыццё застануцца сябрамі рабочы Мастоўскага фанернага камбіната Анатоль ВІШНЯКОУ (справа) і рабочы з Беластока Северын БОКШЫ.

З. БРУК.

На дарогах Магілёўшчыны часта можна бачыць вялікія светлыя аўтобусы з чырвонымі крыжамі. Яны належаць абласной стаматалагічнай паліклініцы. Абсталяваныя навішай апаратурай, гэтыя машыны з'яўляюцца своеасаблівымі зубоўрачэбнымі кабінетамі. У іх урачы абслугоўваюць насельніцтва далёкіх вёсак.

Урач В. М. Дзясятава расказвае:

— Цэлы месяц наш аўтобус знаходзіўся ў саўгасе «Доўгаўскі», а зараз трымае шлях у вёску Коцеўка.

С. СІДАРАЎ.

В СКОРЕ мы приступили к раскопкам. За четырехугольной башней, за стеной, которая тянется еще неизвестно как далеко, начинается участок, где нам поручено в одной из угловых ям раскопать древнюю печь. Наша «бригада» — три девушки из Ленинграда, студент из Донецка с приятным украинским говорком, трое москвичей и археолог из Киевского университета Светлана Васильевна — трудится с энтузиазмом.

Сначала довольно долго выбираем песок. Выбрасываем наверх, откуда его потом заберет экскаватор. То и дело в песке встречаются черепки: стенки сосудов различной толщины, кровельная черепица, ручки от кувшинов и т. д. Все мы люди разные, будущие археологи, историки и искусствоведы, но здесь под жарким крымским солнцем у всех появляется нечто общее. Это и азарт исследователей, и просто радость коллективного труда. Вот один из нас находит черепок с изображением какой-то фигуры, написанной красным. Необычайно тонкая работа, прекрасно сохранившаяся в течение тысячелетий. Все по очереди берут его в руки и с интересом рассматривают. Светлана Васильевна опре-

деляет важность каждой находки, объясняет, какой слой раскапываем. Когда сдавали экзамен по основам археологии, мы довольно бойко говорили о скифских, греческих и иных слоях, смело оперировали тысячелетиями и эрами, но только тут впервые по-настоя-

щею тайна, — хором отвечаем мы. Работаем по-прежнему с энтузиазмом. У края нашего второго раскопа вырастает фигура человека с седой бородкой. На голове у него круглая черная шапочка с желтой каймой. Он здоровается с нами. Это известный археолог Павел Николаевич Ш. Он всегда является неожиданно. Несколько минут спустя приходит и профессор К. После недолгих переговоров двое из нашего раскопа и четверо из другого переходят в распоряжение Павла Николаевича. Садимся вместе с ним в машину. По дороге выясняется, что недалеко от наших раскопок найдена так называемая камен-

ная тайна, — хором отвечаем мы.

Работаем по-прежнему с энтузиазмом. У края нашего второго раскопа вырастает фигура человека с седой бородкой. На голове у него круглая черная шапочка с желтой каймой. Он здоровается с нами. Это известный археолог Павел Николаевич Ш. Он всегда является неожиданно. Несколько минут спустя приходит и профессор К. После недолгих переговоров двое из нашего раскопа и четверо из другого переходят в распоряжение Павла Николаевича. Садимся вместе с ним в машину. По дороге выясняется, что недалеко от наших раскопок найдена так называемая камен-

ная тайна, — хором отвечаем мы. Работаем по-прежнему с энтузиазмом. У края нашего второго раскопа вырастает фигура человека с седой бородкой. На голове у него круглая черная шапочка с желтой каймой. Он здоровается с нами. Это известный археолог Павел Николаевич Ш. Он всегда является неожиданно. Несколько минут спустя приходит и профессор К. После недолгих переговоров двое из нашего раскопа и четверо из другого переходят в распоряжение Павла Николаевича. Садимся вместе с ним в машину. По дороге выясняется, что недалеко от наших раскопок найдена так называемая камен-

ная тайна, — хором отвечаем мы. Работаем по-прежнему с энтузиазмом. У края нашего второго раскопа вырастает фигура человека с седой бородкой. На голове у него круглая черная шапочка с желтой каймой. Он здоровается с нами. Это известный археолог Павел Николаевич Ш. Он всегда является неожиданно. Несколько минут спустя приходит и профессор К. После недолгих переговоров двое из нашего раскопа и четверо из другого переходят в распоряжение Павла Николаевича. Садимся вместе с ним в машину. По дороге выясняется, что недалеко от наших раскопок найдена так называемая камен-

ная тайна, — хором отвечаем мы. Работаем по-прежнему с энтузиазмом. У края нашего второго раскопа вырастает фигура человека с седой бородкой. На голове у него круглая черная шапочка с желтой каймой. Он здоровается с нами. Это известный археолог Павел Николаевич Ш. Он всегда является неожиданно. Несколько минут спустя приходит и профессор К. После недолгих переговоров двое из нашего раскопа и четверо из другого переходят в распоряжение Павла Николаевича. Садимся вместе с ним в машину. По дороге выясняется, что недалеко от наших раскопок найдена так называемая камен-

С. Сосинский

ДОРОГАМИ НОВОЙ ЖИЗНИ

щему стали понимать, что конкретно эти слова означают.

На одной из сторон раскопа — десяток небольших отверстий. Однажды мы заметили, что туда влетают стрижи. Они свили себе гнезда в «квартирах» двухтысячелетней точности. Потом песок прекратился. Пошла тяжелая влажная почва — настоящая глина. Ее трудно выбрасывать наверх, но зато нет пыли. И вот, наконец, мы приступили к раскопке печи IV века до нашей эры. Девушки работают ножами, стараюсь не поцарапать извести. Копаемся, трудимся, но ничего интересного не находим: печь да известь. Зато в другом пласте все время находки. Вот появляется на свет нежно отлакированный

3. СКИФСКАЯ «БАБА»

35 километрах от Евпатории, были найдены и семь амфор начала III века до н. э., о чем уже писал журнал «Огонек». Но свой раскоп мы все же считали лучшим, потому что здесь мы, члены «бригады», стали друзьями.

...Выбрасываем последние лопаты песка. Находимся на такой глубине, что и вылезать трудно. Все, кто подходит, удивляются:

— Как же вы выберетесь наверх?

— Это наша производствен-

ная «баба», или как ее еще называют скифская «баба».

Дело было так. Ребята строили дамбу и притащили, как строительный материал, большой камень. И вдруг, поворачивая его в разные стороны, заметили на нем какое-то изображение. Сразу же сообщили об этом руководителям экспедиции. Съезжаем с дороги и действительно видим — лежит наша скифская «баба». Правда, у нее нет головы и, судя по всему, пропала она давно. Правая рука согнута, держит меч как бы на груди. Левая опущена прямо вниз вдоль

ка грузите «бабушку» на машину.

Открыли задний борт грузовика. Встали по три человека по обеим сторонам. В нашей «бабе» килограммов двести, но погрузили мы ее довольно легко. Привезли находку в лагерь, выкопали небольшую яму и поставили ее в центре лагеря. Пройдет немного времени, и очищенная и реставрированная скифская «баба» займет свое место в ленинградском Эрмитаже.

ПОСПЕХАЎ ВАМ, БРАТЫ!

Недзе за ваколіцай гудуць маторы камбайнаў і трактараў. Гарачыя, неспакойныя дні цяпер у вёсцы імені Драгічынскага раёна. І я кожны дзень іду ў поле да людзей. Колькі ж я не бачыў вас? Трыццаць сем год... Я, магчыма, надакучваю старшыні калгаса Антону Сцяпанавічу Яхімовічу сваімі пытаннямі. Але інакш не магу. Бо мне ж трэба там, за акіянам, падрабязна расказаць аб сучасным жыцці маіх былых аднавяскоўцаў, такім непадобным на тое, якое я пакінуў у 1927 годзе.

...Было нас у бацькі і маці тры сястры і тры браты — шасцёра нашчадкаў трох дзесяцін зямлі. Ды і якая гэта зямля — балота вакол хутара. Не лепш жылося тады і нашым суседзям, усім палешукам. Дрэн-

ныя хацінкі, лапці на нагах... Не ў кожнага ў доме гарэла газавая лямпа, больш карысталіся лучынай — абыходзілася дзешавей.

А сёння? Хутароў няма, ёсць прыгожая вёска. У кожным доме (сучасным, на 3—4 пакоі) гарыць электрычнасць, гаворыць радыё. А навокал — сады. Дзеці атрымліваюць сярэдняю і вышэйшую адукацыю. У бібліятэцы — мноства кніг. Трэба табе, скажам, купіць абноўку, далёка ехаць не прыдзеца, усё можна набыць у мясцовым магазіне.

Раней, калі я тут жыў, былі іншыя парадкі. Зусім мала хацелі мы, палешукі, ад лесу — дах над галавой ды хлеба да вясны. Але і ў гэтым ён адмаўляў нам. Таму і адпраўляліся многія шукаць лепшае жыццё. Паверыў і я ў тое,

што ў Амерыцы кожны можа стаць заможнум. У 1927 годзе паехаў у Канаду. Грошы на дарогу пазычыў. Потым цэлы год расплачваюся.

Канада... Нас не сустрэлі тут з распасцёртымі абдымкамі, нідзе мы не знайшлі «залатую жылу». Не ведаючы мовы, не маючы спецыяльнасці, мы маглі прапанаваць толькі свае рукі і спіны, сваю маладосць. Першыя два гады я працаваў у фермера. Знясіляючая праца за 25 долараў у месяц падрывала сілы. Потым падаўся ў горад, у Монрэаль. З аратага стаў пралетарыем. Змяніў шмат прафесій: працаваў грузчыкам на заводзе, на суднаверфі, вадзіў аўтамашыну. Зараз мне ўжо 65 год. Я не працую і не атрымліваю пенсію.

Гэта, бадай, і ўсё. Але я хачу вам сказаць, мае

родныя, яшчэ вось што. На чужой старонцы мы, вашы землякі, не парывалі і не парываем сяброўскіх сувязей. Сустракаемся, дапамагаем адзін аднаму. Няма таго дня, каб нашы думкі не звярталіся да Радзімы. Спачатку мы стварылі свой клуб — імя Максіма Горкага, потым узнікла Федэрацыя рускіх канадцаў (ФРК) — прагрэсіўная арганізацыя. У гады Вялікай Айчыннай вайны мы, чым маглі, дапамагалі сваім братам: пасылалі ў СССР грошы, цёплае адзенне, медыкаменты. Цяпер члены нашай арганізацыі змагаюцца за тое, каб паміж Канадай і СССР умацоўваліся і развіваліся сувязі дружбы. Мы імкнемся да таго, каб канадцы як мага больш ведалі праўды аб СССР, аб жыцці савецкіх людзей. Арганізацыя наша знаходзіцца ў пастаянным кантакце з Савецкім камітэтам па

культурных сувязях з суайчынікамі за рубяжом, з Таварыствам дружбы з замежнымі краінамі, і Славянскім камітэтам СССР.

Члены ФРК у Монрэалі на свае сродкі набылі памяшканне, у якім адкрылі клуб. Тут чытаюцца лекцыі аб дасягненнях савецкай навукі, аб рускай літаратуры, у святочныя дні гучаць рускія і беларускія песні.

У мінулым годзе Савецкі Саюз купіў у Канады пшаніцу. Парозанаму расцэньвалі гэту падзею за мяжой. Адны зразумелі яе правільна, другія ж (іх, на шчасце, меншасць) думалі, што вы галадаеце. Трэба было б ім прыехаць і паглядзець на ваша жыццё, тады яны набралі б у рот вады. Адно я вам скажу: дай бог, каб канадскія рабочыя елі тое, што кожны дзень стаіць на сталах іменініскіх калгаснікаў.

Пабываў я цяпер і ў Маскве, Мінску, Пінску, Брэсце, у многіх вёсках. Хадзіў па вуліцах, па магазінах, заходзіў у дамы рабочых і калгаснікаў. Усё убачанае і пачутае я запісаў у свой бланкот. Будзе мне аб чым расказаць на нашых сходах, будзе чым закрыць рот і паклёпнікам. Скажу вам, хто больш за ўсё перашкаджае нашай карыснай і вельмі важнай рабоце. Гэта былыя ўласаўцы і імшыя адшачпенцы, якіх за акіяна пгнаў страх перад карай народа.

У заключэнне я хачу сказаць: бясконца шчаслівы, што пабываў на Радзіме. Усім сумленным рускім і беларускім канадцам ад роднай зямлі я перадам сардэчнае прывітанне. Вам жа, дарагія землякі, жадаю яшчэ большых поспехаў!

Васіль КУДЛА.

Калектыў Мінскага радыёзавода прыступіў да серыйнага выпуску новай радыёлы і класа «Беларусь-62». У канцы гэтага месяца будзе выраблена каля 8 тысяч новых апаратаў. У гэтым немалая заслуга бригады мантажніц, якую ўзначальвае К. Райская. **На здымку:** бригадзір Кацярына Райская (справа) правярае работу мантажніцы Ірыны Шчаснай.

Фота І. Змітровіча.

На Магілёўскім металургічным заводзе ўкаранён у вытворчасць новы метад адліўкі труб. Гэта дазволіла ў 4 разы павялічыць іх вытворчасць на тых жа плошчах. Пасля канчатковай рэканструкцыі трубаліцейнага цэха значна ўзрасце вытворчасць працы і культура вытворчасці.

На здымку: новая механізаваная эстакада для гатовай прадукцыі трубаліцейнага цэха.

Фота Н. Жалудовіча.

ЗА ГАЗЕТЫ
ВЯЛІКАЕ ДЗЯКУЙ

Я атрымліваю вашу газету, якую заўсёды чытаю з прыемнасцю. Мяне цікавіць усё, што датычыць нашай Беларусі. Вялікае вам дзякуй за газеты. Мой брат з Беларусі піша, што там зараз добрае жыццё, усё адбудаваў пасля вайны.

Я нарадзіўся ў вёсцы Стрыгін Бярозаўскага раёна Брэсцкай вобласці. У 1943 годзе мяне арыштавалі гітлераўцы за тое, што мой хросны быў у партызанах і нехта данёс у паліцыю, што ён прыходзіў да нас па начах і мы давалі яму хлеба. Мяне завезлі ў Германію на работы. Больш 20 год прайшло з таго часу, 15 з іх жыў у Аўстраліі, ажаніўся, маю траіх дзяцей, але Радзімы не забыў і не забуду ніколі. Прашу прабачэння, што дрэнна пішу ча-беларуску — пры панах я толькі тры гады хадзіў у польскую школу.

Васіль ДАМІНО.

Аўстралія.

ЗДРАДНІКА
НЯХАЙ УСЕ ВЕДАЮЦЬ

Сам я ўрадженец Драгічынскага раёна, у Канаду выехаў з панскай Польшчы. Калі ў мае родныя мясціны прыйшла Савецкая ўлада, я адразу ж хацеў вярнуцца дадому, і прайшлі аб гэтым Савецкае консульства ў ЗША. Але тады была такая міжнародная абстаноўка, што зрабіць нічога не ўдалося. А цяпер у мяне трое дзяцей, жонка — французжанка па паходжанню, так што вярнуцца на Радзіму мне ўжо не ўдасца. Але я жыў надзеяў хоць на кароткі час прыехаць к сваякам, убачыць родную зямлю.

Нядаўна на Драгічынічыне пабываў адзін мой знаёмы, ён наведваў майго брата і сястру, перадаў мне прывітанне ад іх, гаварыў, што жыўць добра.

А цяпер, дарагія суайчыннікі, я хацеў напісаць вам аб адным чалавеку, які жыў недалёка ад мяне. Завуць яго Сямён Старавойтаў. Ён тут самы набожны чалавек, служыць царкоўным старастам і кожны месяц спавядаецца ў бацюшкі. А я заўсёды гляджу на яго і думаю, што калі б ён не кожны месяц спаведваўся, а кожную гадзіну, і то не адмаліў бы сваіх грахоў перад людзьмі — так запала мне ў душу заметка ў «Голасе Радзімы» аб яго крывавых справах на Магілёўшчыне ў час вайны. Я не магу ўспамінаць без болю аб тых здзеках, якія ён чыніў над юнай партызанкай Верай Смалетавай. Ён доўга катаваў яе, але нічога не дабіўся. Потым вывеў яе раздетую на дваццаціградусны мароз і пачаў абліваць вадой, а затым уласнаручна утапіў у палонцы. За верную службу фашысты ўзнагародзілі яго бронзавым медалем.

Мне хочацца, каб нашы суайчыннікі ў Канадзе ведалі пра іду аб вылюдку Сямёне Старавойтаве. Прашу вас змясціць у газеце яго фатаграфію, якую я вам высылаю. Няхай усе ведаюць здрадніка ў твар.

Канада.

С. М.

ЛЮБЛЮ ЧЫТАЦЬ
БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

Я заўсёды цікаўлюся беларускай савецкай літаратурай і ў свабодны ад працы час еду ў публічную бібліятэку ў Нью-Йорк, каб штосці пачытаць. Але там мала што знойдзеш. У газеце «Літаратура і мастацтва» я прачытаў, што рэспубліканскімі прэміямі імя Янкі Купалы і Якуба Коласа ўдасгоены Сяргей Дзяргай за кнігу «Чатыры стыхіі», Кастусь Кірзенка за зборнік «Смага», Янка Брыль за «Працяг размовы» і Васіль Быкаў за апавесць «Трэцяя ракета». Вельмі мне хацелася б пазнаёміцца з гэтымі творами. Буду вельмі ўдзячны, калі вы гэтыя творы мне вышлеце. Апрача гэтага, добра было б мець яшчэ раман А. Чарнушэвіча «Засценак Малінаўка», «На парозе будучыні» М. Лобана, «Чатыры кантыненты» П. Панчанкі, «Пошукі скарбаў» і «Лірыку» Максіма Танка.

З пашанам

Сымон САМКЕВІЧ.

ЗША.

АД РЕДАКЦЫІ: Частку вашай просьбы мы ўжо выканалі — выслалі творы М. Танка, Я. Брыля і іншых беларускіх пісьменнікаў. У хуткім часе вышлем астатнія кнігі, якімі вы цікавіцеся.

АБЕЛІСК АХВЯРАМ ФАШЫЗМУ

У вёсцы Забалоцце Брэсцкага раёна адбылася ўрачыста-жалобная цырымонія, прысвечаная памяці ахвяр фашыскага тэрору.

Страшная трагедыя адбылася тут у ноч з 22 на 23 верасня 1942 года. У адпаведнасці з прадпісанямі ката Адольфа Хойзінгера, які займаў у гады другой сусветнай вайны высокую пасаду ў фашысцкіх узброеных сілах, вёску Забалоцце акружылі карнікі. Усім жыхарам загадалі саб-

рацца ў школе. Мужчыны павінны былі захапіць з сабой рыдлёўкі.

Жудасную карціну знішчэння намаляваў у справаздачы адзін з гітлераўскіх камандзіраў роты 15-га паліцэйскага ахоўнага палка. Вось што сказана ў гэтай справаздачы: «Рота атрымала заданне знішчыць размешчаную к паўночнаму ўсходу ад Макран вёску Забалоцце і расстраляць насельніцтва. Усе жыхары былі падзелены на тры групы і рас-

страляны на месцы. Пакаранне было праведзена планамерна і без асаблівых здарэнняў».

На пажарышчы ў пасляваенныя гады адбудавана новая вёска Забалоцце. Цяпер на магіле ахвяр фашыскага тэрору калгаснікі сельгасарцелі «Чырвоны партызан» устанавілі абеліск. На белай мармуровай пліце высечаны словы: «Тут у верасні 1942 г. нямецка-фашысцкімі акупантамі расстраляна 350 чалавек мірных жыхароў і спалена вёска Забалоцце».

Калектыў Калінкавіцкага гароднінна-кансервавага камбіната пачаў перапрацоўваць садавіну, гародніну і дары лясоў 1964 года.

На здымку: работніцы Марыя Новак, Надзежда Дзядок і Надзежда Крыгаль правяраюць чарговую партыю кансерваванага грыбоў перад адпраўкай спажывцам.

Фота М. Мінковіча.

Горад беларускіх нафтабудаўнікоў Новаполацк сёння. Некалькі год таму назад на гэтым месцы была пустэча.

Фота Г. Уславава.

На Мінскім заводзе ацяпляльнага абсталявання добра працуе заліўшчык плавільнага аддзялення ліцейнага цэха Фёдар Сіманенка. Штодзённа ён вырабляе дзесяткі штук радыятараў звыш плана.

Фота К. Мірашэвіча.

ПАСЛЯ ДОўТАЙ РАЗЛУКІ

Нядаўна да сваёй сястры і братаў Акінчыцаў у вёску Аднаполле на Гомельшчыне прыязджала з Амерыкі наша зямлячка Марыя Круп, куды яна выехала некалькі дзесяткаў гадоў таму назад.

І вось мы сядзім з Марыяй Архіпаўнай у адным з пакояў яе сястры, цікавімся яе ўражанямі. На стала асеннія дары: духмяны мёд, яблыкі. Марыя Архіпаўна расказвае:

— Сустрэлі мяне ў Беларусі цудоўна. Хадзіла па Мінску і не магла на яго налюбавацца. Шмат вады ўцякло з таго часу, калі я паехала ў Амерыку, зусім іншай стала Беларусь. Нічога не пазнала, нават сваё Аднаполле не пазнала. Сваеякі расказвалі мне, што вёску спалілі гітлераўцы. Але яе адбудаваў занова. У кожным доме ёсць цяпер электрычнае святло, радыё, у многіх тэлевізары.

— А як жывяце вы?—запытала я жанчыну.

— Як вам сказаць... Толькі нядаўна здолелі з мужам купіць у Пітсбургу домік. Невялікі, а каштуе нямала—21 тысячу долараў. Вядома, купілі ў растэрміноўку на пятнаццаць гадоў, цяпер плацім даўгі... А раней жылі на прыватнай кватэры. Па сто долараў у месяц плацілі, а муж зарабляў у месяц каля 150 долараў. Вось і мяркуйце самі, што гэта значыць... А ў вас тут і кватэрная плата малая, і вучоба бясплатная, і ўрачу грошы не трэба плаціць... Усе мае пляменнікі і пляменніцы ў Савецкім Саюзе атрымалі адукацыю. І гэта не каштавала ім ні капейкі! А нам з мужам у Амерыцы вучыцца не давялося. Спецыяльнасці так і не атрымалі. Трыццаць гадоў сабірала я грошы, адмаўляючы сабе і сям'і часам у неабходным, каб сабраць грошы на білет. Што рабіць, хацелася пабываць на Радзіме. Аб пездцы марылі мы ўсе: я, муж і дачка. Але паехаць мог хтосьці адзін. Рашылі, што паеду я...

Марыя Архіпаўна крыху памаўчала.

— Вось што дрэнна. Аб Савецкім Саюзе амерыканцы да гэтага часу ведаюць мала. Нават мая дачка Ядзвіга прасіла прывезці з Расіі... балалайку! Балалайку, вядома, ёй куплю, але я ёй раскажу, што ў Беларусі цяпер робяць не толькі балалайкі, а такія машыны і станкі, якія не заўсёды ёсць і ў Амерыцы.

С. ІВАНОВА.

- Аб чым расказваюць экспанаты мінулага
- Гартаючы гадавыя справаздачы
- Дзеці хлебарабаў ідуць у навуку
- Два інтэрв'ю
- Жывуць, як у горадзе

ШЧОРСЫ — беларуская вёска кіламетрах у дваццаці пяці ад Навагрудка, цэнтр калгаса, які носіць імя героя грамадзянскай вайны Мікалая Шчорса. Нядаўна тут з'явіўся музей гісторыі вёскі і калгаса. З яго мы і пачнём сваё апавяданне аб Шчорсах.

Над шклом — тонкі вузкі шытак у зялёнай вокладцы. На ім надпіс: «Разліковая кніжка». Яна запоўнена на імя Краскоўскай Тацяны, даяркі «эканоміі маёнтка Шчорсы графа Хрэптовіча-Буценева». Вось запіс аб зароботнай плаце, вызначанай батрачцы — 44 рублі ў год. А вось паўтара аркуша друкаванага тэксту, у якім сказана аб абавязках графскага работніка. У пункце першым гаворыцца: «вещі сябе сумленна, павінавацца і слушацца мясцовага эканомі і ўстаноўленых прыказчыкаў, не адлучацца з фальварка нікуды без ведама і дазволу эканомі не толькі ў рабочыя, але і ў святочныя дні і ночы пад адказнасцю штрафу».

Наступны пункт таксама гаворыць аб розных штрафах і забаронах.

Невядомая далёкая Тацяна Краскоўская, яким жа паднявольным было тваё батрацкае жыццё, калі ўсё яно і ў будні і ў святочныя дні, і днём і ноччу рэгулявалася ўладай графскага эканомі!

Ёсць у музеі яшчэ цікавыя экспанаты: лапці — вялікія і маленькія, у якіх хадзілі шчорсаўскія сяляне. Стаіць на падстаўцы драўляны плуг, побач ляжыць сям'я. Перад імі спыніўся ў задуменні Міхаіл Маркавіч Моніч. Якіх-небудзь 25—30 год назад такім плугам араў ён свой кавалачак зямлі, а цяпам малаціў збожжа.

Малавата было ў сялян і зямлі. Сярэдняга гаспадарка мела дзве дзесяціны ворнай зямлі. Большасць жа былі беднякімі, якія падзараблялі ў таго ж Хрэптовіча. А Шчорсы ж лічыліся вёскай больш моцнай, чым іншыя ў акрузе.

З якога ж тупіка, з якой галечы вырвала шчорсаўскіх сялян калгаснае жыццё!

МЫ папрасілі калгаснага эканаміста Фаіну Сурко ахарактарызаваць эканоміку арцелі. Фаіна ўзяла з шафы дзве гадавыя справаздачы — за 1958 і 1963 гады, пачала перагортваць, называць лічбы...

— За апошнія пяць год у калгасе ўдвая павялічылася колькасць трактараў. Зараз мы маем дванаццаць грузавых машын. Пяць год назад не было, а цяпер ёсць два збожжавыя камбайны найвышэйшых тыпаў, дзве льноцерабілки, чатыры льнотрапальныя аграгаты, зернесушыльная і зернеачышчальная машыны.

У гаспадарцы пачалі ўносіць на палі больш мінеральных і арганічных угнаенняў. Гэта сказала на росце ўраджайнасці. Калі ў 1958 годзе тут збіралі з гектара па 15,4 цэнтнера збожжавых, дык ў 1963 годзе — 20,7 цэнтнера.

Некалькі лічаў аб развіцці жывёлагадоўлі. Пяць год назад калгас даў кала 252 цэнтнераў малака на сто гектараў зямлі, а ў 1963 годзе — без малага 333 цэнтнеры, мяса атрымана 48,6 цэнтнера на сто гектараў ворыва.

Фаіна гартае далей гадавыя справаздачы.

— А вось як выраслі нашы даходы. У 1958 годзе яны складалі 336 279 рублёў, а ў 1963 — 708 000! З павелічэннем даходаў расла і аплата працы калгаснікаў. За пяць год яна ўзнілася больш чым у тры разы.

Мы папрасілі калгаснага эканаміста прывесці некалькі прыкладаў.

— Калі ласка, — з гатоўнасцю згаджаецца Фаіна. — Вось сям'я калгасніка-палявода Васіля Паляка. Акрамя таго, яшчэ працуюць сын Вячаслаў, нявестка Алена. Усе яны ў мінулым годзе атрымалі 1 900 рублёў. І 300 кілаграмаў збожжа, сена. Даярка Еўдакія Канстанцінаўна Ка-

ляда адна атрымала 991 рубль, Кацярына Качан — 959 рублёў.

Вось як працуюць шчорсаўцы і як аплачваецца іх праца.

Савецкая ўлада, калгасны лад змянілі не толькі эканамічнае становішча сялян, але і іх псіхалогію, адносіны да жыцця. Людзі імкнуцца працаваць лепш, больш прадукцыйна.

ВЫ не бачылі яшчэ нашу калгасную ГЭС? — абавязкова спытае амаль кожны шчорсавец, не хаваючы гордасці ў голасе. І справа не толькі ў тым, што станцыя дае энергію дзівом брыгадам — будавалася ж яна па праектах і пад кіраўніцтвам тады яшчэ студэнтаў-дзіпламантаў Беларускага політэхнічнага інстытута Аляксандра Рубана і Міхаіла Сазановіча — сваіх, мясцовых хлопцаў.

Да ведаў, да росквіту талентаў і здольнасцей Савецкая ўлада шырока расчыляла дзверы кожнаму. Сын Васіля Аляшкевіча — Фёдар працуе хірургам у Мінску. А Уладзімір Лявонцевіч Шарыкала, школьны загадчык навучальнай часткі? Ён універсітэт скончыў. Вельмі паважаны чалавек.

Ва ўдавы Ляцко Ульяны ўсе дзеці з вышэйшай адукацыяй. Вячаслаў — ветэрынарны ўрач, Ніна, Клава і Тамара настаўніцамі сталі. У Вольгі Краскоўскай адна дачка інжынер у Гродна, другая — урач у Паставах. Сама Вольга доўгія гады была непісьменнай і толькі пры Савецкай уладзе скончыла некалькі класаў вятэрнай школы. (Вось яны, два лёсы дзвюх Краскоўскіх — Тацяны і Вольгі!).

Так, цяпер ў Шчорсах, у іншых вёсках калгаса наўрад ці знойдзеш сям'ю, дзе не было б людзей з вышэйшай адукацыяй, адкуль бы не выйшлі патрэбныя краіне спецыялісты, інтэлігенты. У адной Шчорсаўскай адзіна-

цацігодцы з 28 настаўнікаў палова мясцовых.

У сельсавеце нам назвалі дакладную лічбу: больш 140 спецыялістаў толькі з вышэйшай адукацыяй — урачоў, настаўнікаў, аграномаў, заатэхнікаў, інжынераў, афіцэраў Савецкай Арміі выйшла ў паліваеныя гады з сям'яў мясцовых калгаснікаў.

ПЫТАЕЦЕ, які ў калгаснікаў попыт на тавары? Вельмі вялікі, — гаворыць загадчык Шчорсаўскага сельмага Пётр Чура. — Рэчы купляюць дарагія, добрыя. Заўвезлі мотавеласіпеды, дык іх адразу раскупілі. Патрабуюць матацыклы лепшых марак, новыя тэлевізары. Вялікі попыт на мэблю, гадзіннікі, першакласныя радыёпрыёмнікі «Беларусь 59», «Латвія», «Сакта». У вялікай колькасці жыхары Шчорсаў купляюць электрычныя прысы, электрапліткі, эмаліраваную кухонную пасуду. Адным словам, мы, работнікі прылаўка, не сумуем.

Тайна ўкладаў ахоўваецца законам. Тым не менш мы рызыкнулі задаць у агульным плане пытанне аб укладах загадчыку мясцовай ашчаднай касай Ганне Аляшкевіч.

— Што ж, некаторыя лічбы магу вам паведаміць, — сказала яна, дастаючы з сейфа дакументы. — Значыць так: на 11 верасня мы маем у ашчаднай касе 410 рахункаў, г. зн. 70 працэнтаў жыхароў Шчорсаў і іншых вёсак, якія ўваходзяць у калгас, з'яўляюцца ўкладчыкамі. Агульная сума ўкладаў складае 161 300 рублёў — па 400 рублёў у сярэднім на ўкладчыка.

— Ці ёсць рост укладаў у параўнанні з мінулым годам?

— А як жа. На канец снежня 1963 года ўкладчыкаў было 331 чалавек... К канцу гэтага года будзе больш.

СУЧАСНЫЯ Шчорсы — сапраўдны культурны цэнтр. Мы не маем магчымасці падрабязна расказаць аб гэтым і таму даём слова фактам і лічбам. На тэрыторыі

калгаса, у які ўваходзяць чатыры вёскі, працуюць дзве пачатковыя і адзінаццацігадовая школы. Сярэдняю школу ўжо скончылі 511 чалавек. Многія з выпускнікоў набылі ў яе сценах спецыяльнасці механізатара-палявода, механізатара — жывёлавода, шафёра і працуюць у роднай гаспадарцы. Вучацца і дарослыя ў вятэрнай школе без адрыву ад вытворчасці, займаюцца завочна ў тэхнікумах і вно, у калгасным універсітэце сельскагаспадарчых ведаў.

У Шчорсах на сродкі арцелі пабудаваны двухпавярховы дом культуры з шырокаэкраннай кінаўстаноўкай. У кожнай брыгадзе ёсць свае клубы або чырвоныя куткі, дзе ўстаноўлены тэлевізары. У доме культуры размяшчана вялікая бібліятэка, якая налічвае 5 200 тамоў. Акрамя таго, на фермах абсталяваны бібліятэкі-перасоўкі. Жыхары Шчорсаў і іншых вёсак, якія ўваходзяць у склад калгаса, выпісваюць больш 1700 экзэмпляраў газет і часопісаў — па тры на кожны двор.

Адкрылася ў Шчорсах і музычная школа. У ёй 30 дзяцей калгаснікаў і інтэлігентаў вучацца іграць на фартэпіяна і баяне.

Ужо некалькі год працуюць калгасе бальніца, пабудаваная на арцельныя сродкі. Самыя маленькія грамадзяне Шчорсаў — дзеці дашкольнага ўзросту — акружаны клопатлівым доглядам у бясплатных калгасных яслях. У дамах калгаснікаў устаноўлена 50 газавых пліт. Ва ўсіх вёсках пабудаваны лазні.

Такі наш далёка не поўны расказ аб сённяшнім дні калгаснай вёскі Шчорсы.

С. КЛІМЕНЦЕНКА, А. ЛАРЫН.

На здымку: хлебарабы сельгасарцелі імя Шчорса глядзяць у сваім клубе шырокаэкранны кінафільм.

Фота А. Лукашова.

РЭПЛІКА

У-У-У!..

Восень. Дождж. Жоўтае лісце. Глядзіць экзыльны пэст у акно мюнхенскай кватэры, трэ зальсіну, спрабуе думаць. А ў галаве — ні кроплі светлага. А есці трэба: дрэнна падаюць экзыльным пісакам у фатэрляндзе, скупавата, і паўзуць з-пад яго рукі па паперы дзікія радкі:

«На блудным бале
блазнаў
Сяброў я не з'айду.
Там нот дзвярыма
бразнуў

І ўскрыкнуў какаду.
І ўсе крывыя маскі —
Аслы і бараны,
Мурынкі, папуаскі,
Русалкі, лесуны...»

І зноў правал, у думках, хоць шаром пакаці. Што рабіць?

«І я паперы ліст
камечу..
Не бачу радасці
у радкох.
Малюся шчыра, каб
пустэчу

Ператварыў у сад мой
бог.
Хвіліна роздму
ў зацішшы.
Я маю мукі, грэх такі —
Мая душа пазму піша,
А я бяру не ўсе радкі».

Мы таксама не схільны браць грэх на душу і прыводзіць тут усю лухту Р. Крушыны, выдадзеную ў Мюнхене пад «назовам» «Хвіліна роздму», але не пазнаёміць нашых чытачоў з праграмным вершам гэтага зборніка было б улушчэннем. З'явіўся ў свет ён не інакш, як ад сузірання бюргерскага месяца і літары «у». Глядзеў Крушына на далёкі месяц і сумна выў:

«Літара «у», чаму
Стаіш на адной назе,
Падняўшы рукі ўгару?
Воўчым выццём грызе
Восеньскую пару
Доўгае у-у-у!

А што можа сказаць усявышні ў сучасным людзе? Ці не лепш прывесці словы самога экзыльнага пэста:

«Чуюцца ў словах сум,
Смутак, пакута, глум.
Адным словам, «плылі, плылі і деплылі...»
Памры, Рыгор, — лепш і не прадкажаш экзыльных лёс!

Сумны, тужлівы гун.
Роспач паднятых рук.
І я далоні ўзняму,
Трымцеючы:
— у-у-у
Усявышні, чаму
У мове так поўна «у»?..

Мы жывём у эпоху сапраўднага абнаўлення свету. Вялікі перамогі сацыялістычных краін, поспехі рэвалюцыйнай барацьбы міжнароднага рабочага класа, нацыянальна-вызваленчы рух назаўсёды ліквідавалі такое становішча, калі жменька імперыялістычных дзяржаў вяршыла лёс чалавецтва.

Узрастаючы ўплыў на ход сусветных падзей аказвае шматлікая група краін, якія абралі курс надалучэння да ваенных блокаў. Большасць з іх — маладая нацыянальная дзяржава, якія нядаўна заваявалі суверэнэтэт ва ўпартай барацьбе з каланіялізмам. Іх палітыка — гэта не нейтралізм у ранейшым разуменні слова. Яны не імкнуцца аддзяліцца ад міжнароднага жыцця, замкнуцца ў сваіх спецыфічных праблемах. Наадварот, краіны, якія недалучыліся, лічаць неабходным іграць актыўную ролю на міжнароднай арэне.

Цяпер у Каіры працуе другая Канферэнцыя кіраўнікоў недалучыўшыхся краін. Кіраўнікі амаль пяцідзсяці краін свету абмяркоўваюць на ёй рад пытанняў, якія хвалюць усё чалавецтва. Сярод іх — усеагульнае разабраенне, пераўтварэнне велізарных раёнаў зямлі ў бяз'ядзерныя зоны, канчатковая ліквідацыя каланіялізму і расавай сегрэгацыі. У арганічным адзістве барацьбы за мір з актыўным супраборствам каланіялізму — аснова знешняй палітыкі недалучыўшыхся краін.

«Сучасныя нейтралы» разумеюць, што ў выпадку сусветнай вайны ахвярай каласальнай трагедыі стануць не адны ваюючыя, а ўсе краіны, дзе б яны ні былі размешчаны. Недалучыўшыяся краіны адстойваюць прынцыпы мірнага суіснавання яшчэ і таму, што гэта садзейнічае канчатковай перамозе нацыянальна-вызваленчых сіл.

Барацьба за мір уступіла цяпер у новую стадыю. Агульным намаганнімі народаў удалося дабіцца пэўнага зніжэння міжнароднай напружанасці.

Аднак гэта першыя поспехі, якія могуць толькі пакласці пачатак працэсу ліквідацыі небяспечнай напружанасці ў свеце. Амерыканскі імперыялізм працягвае вайну ў Паўднёвым В'етнаме. Рука каланізатараў занесена над Конга. Аб'ектам небяспечных інтрыг імперыялістаў па-ранейшаму застаецца Кіпр. Амерыканскія

недалучэння. Гэта праявілася, у прыватнасці, у спробах выкарыстаць кітайска-індыіскі ўзброены пагранічны канфлікт і саштурхнуць з пазіцыі недалучэння Індыю.

Па палітыцы недалучэння наносіцца ўдары і «злева». Кітайскія кіраўнікі імкнуцца, у прыватнасці, супрацьстаяць Канферэнцыі ў Каіры скліканне канферэнцыі краін Азіі і Афрыкі па тыпу Бандунгскай.

Што датычыцца Савецкага Саюза, дык ён падтрымлівае палітыку недалучэння і лічыць, што такая палітыка абмяжоўвае сферу дзейнасці агрэсіўных блокаў, расшырае зону міру, змяншае рызыку вайны. Па патрабаванню СССР прадстаўнікі недалучыўшыхся краін былі ўключаны ў Камітэт ААН па разабраенню. «Мы заўсёды аказвалі і будзем аказваць нейтральным краінам падтрымку», гаварыў М. С. Хрушчоў, — паколькі палітыка, якую яны праводзяць, служыць мэтам умацавання міру на зямлі і мірнаму суіснаванню дзяржаў з розным сацыяльным ладам».

Савецкія людзі вітаюць Канферэнцыю кіраўнікоў недалучыўшыхся краін у Каіры і жадаюць ёй вялікіх поспехаў.

Канферэнцыя кіраўнікоў урадаў недалучыўшыхся краін у Каіры адмовілася дапусціць Чомбе ў залу пасяджэнняў. З газет.

«Пазіцыя» Чомбе на Каірскіх канферэнцыі.

НАЙЛЕПШЫЯ ПАЖАДАННІ ПОСПЕХАЎ

Пасланне М. С. Хрушчова

Старшыня Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчоў накіраваў старшыні Другой канферэнцыі кіраўнікоў дзяржаў і ўрадаў недалучыўшыхся краін пасланне, у якім ад імя ўрада і народаў Савецкага Саюза гарача вітае ўдзельнікаў канферэнцыі.

Вы сабраліся, гаворыцца ў пасланні, у перыяд, калі ў свеце адбываецца вялікі працэс згуртавання людзей розных рас, нацыянальнасцей, моў і рэлігій у імя таго, каб патушыць ачагі ваенных пажараў, утаймаваць вар'ятаў, якія штурхаюць свет да тэрмаядзернай катастрофы. Кіраўнік Савецкага ўрада выказвае надзею, што недалучыўшыяся дзяржавы, прадстаўленыя на канферэнцыі ў Каіры, будуць дабівацца вырашэння высакародных задач, трымаючы цвёрда курс на аб'яднанне сваіх дзеянняў з дзеяннямі ўсіх антыімперыялістычных, антыкаланіяльных сіл нашай планеты.

«бешанія» выношваюць планы агрэсіі супраць Кубы.

Вялікае значэнне для забеспячэння трывалага міру мае адмаўленне ад ваеннага шляху ў вырашэнні спрэчных тэрытарыяльных пытанняў паміж краінамі. Кіраўнікі недалучыўшыхся краін падзяляюць савецкі пункт погляду па гэтым пытанню.

У мірным наступленні на сілы вайны вялікая роля належыць недалучыўшымся краінам, насельніцтва якіх складае амаль палову чалавецтва. Не менш важную ролю адыгрываюць яны ў барацьбе за ліквідацыю каланіялізму ва ўсіх яго праяўленнях.

Але некаторыя ў імперыялістычных краінах імкнуцца ўявіць палітыку недалучэння як нейкае супрацьстаянне і імперыялізму, і сацыялізму. Такое ўяўленне не мае нічога агульнага з сапраўднасцю.

Большасць краін — удзельніц каірскіх канферэнцыі толькі ў недалёкім мінулым заваявала суверэнэтэт, аб'явіліся

дзяржавам адбіваць атакі імперыялістаў? Савецкі Саюз і іншыя сацыялістычныя краіны.

Недалучыўшыяся краіны жадаюць замацаваць сваю эканоміку, дабіцца ўздыму дабрабыту насельніцтва. Іх праціўнікам і ў гэтым з'яўляюцца імперыялістычныя дзяржавы, якія імкнуцца ўвекавечыць эксплуатацыю менш развітых краін. У якасці саюзніка недалучыўшыхся краін выступае сацыялістычны свет. Каля паўтары тысячы прадпрыемстваў будуюцца ў краінах Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі з дапамогай СССР і іншых сацыялістычных краін.

На дыяметральна супрацьлеглых пазіцыях у адносінах палітыкі недалучэння знаходзяцца сацыялістычныя і імперыялістычныя дзяржавы. Вашынгтон ужо даўно праводзіць актыўную палітыку супраць

СХІЛЯЮ ГАЛАВУ ПЕРАД ГЕРОЯМІ БРЭСТА

Я мала ведаў аб Савецкім Саюзе. Не ведаў, што ўсе савецкія людзі маюць аднолькавае права на працу, на адпачынак, могуць бясплатна карыстацца медыцынскім абслугоўваннем. Мала ведаў я і аб гераічнай барацьбе савецкіх людзей з фашызмам. Таму вельмі ўрадаваўся, што паеду з групай студэнтаў і выкладчыкаў у Брэст.

І вось у складзе вялікай групы замежных студэнтаў, якія навучаліся на падрыхтоўчым

факультэце БДУ імя Ул. І. Леніна, я паехаў на экскурсію ў Брэстскую крэпасць. Разам са мной былі студэнты з Кеніі, Танганьікі, Занзібара, Ганы, Кубы, Гвінеі, Гамбіі, Руанды, Конга і Манголіі. Па дарозе нас сустрэлі сябры з Брэста, разам з якімі мы прыехалі ў горад. Вечарам у парку адбылася сустрэча з моладдзю Брэста.

Раніцою мы паехалі ў крэпасць. Наведалі музей абароны крэпасці, паглядзелі фільм

«Цытадэль над Бугам». Мне было вельмі цяжка ўтрымацца: на вачах выступалі слёзы, у сэрцы расла вялікая нянавісць да агрэсараў, бо фільм расказваў аб здзеках фашыстаў над савецкімі людзьмі.

Я схіляю галаву перад абаронцамі гэтай крэпасці, якія змагаліся да апошняга дыхання за свабоду.

У музеі я бачыў расплаўленыя шкло і цэглу. Я аглядаў руіны крэпасці, месцы, дзе змагаліся савецкія героі і зноў

і зноў думаў аб тым, якія бедствы нясе з сабой вайна. Яшчэ мацней у мяне стала нянавісць да фашыстаў, да імперыялістаў.

Народы Афрыкі і мой кенійскі народ змагаюцца за мір. Усім народам у гэтай барацьбе трэба згуртавацца яшчэ мацней. Няхай ва ўсіх кутках зямнога шара паселіцца мір і назаўсёды знікнуць войны! Атамная зброя — гэта не харчаванне для нашых дзяцей. Гэта поўнае знішчэнне ўсяго чалавецтва. Няхай заўсёды будзе мір на зямлі! Не — вайне!

Кейге РОБЕРТ,
студэнт БПІ.

Н. СЕРЖАНІН,
выкладчык інстытута.

АБ ВІЗІЦЕ У СССР ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ КУБА АСВАЛЬДА ДАРЦІКОСА ТАРАДА

Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і Савецкі ўрад запрасілі прэзідэнта Рэспублікі Куба Асвальда Дарцікоса Тарада наведаць Савецкі Саюз з дружалюбным візітам пры вяртанні ў Гавану з Другой канферэнцыі кіраўнікоў дзяржаў і ўрадаў недалучыўшыхся краін у Каіры.

Прэзідэнт Асвальда Дарцікос з удзячнасцю прыняў гэты запрашэнне і ў бліжэйшыя дні прыбудзе ў СССР.

СТАНКІ НА ЭКСПАРТ

Станкі Мінскага завода імя Кастрычніцкай рэвалюцыі трывала заваявалі прызнанне на міжнародным рынку. Выдатны высокапрадукцыйныя падоўжна-стругальныя, фрэзерныя, балансаваныя станкі ўжо шмат гадоў экспартуюцца ў розныя канцы зямнога шара. Японія, Англія, Аб'яднаная Арабская Рэспубліка, краіны сацыялістычнага лагера атрымліваюць прадукцыю мінскіх станкабудаўнікоў.

Але мінчане не толькі адпраўляюць свае станкі за ру-

беж. Беларускія спецыялісты аказваюць і вялікую дапамогу ў іх асваенні. Цесная дружба звязвае станкабудаўнікоў завода імя Кастрычніцкай рэвалюцыі і балгарскіх машынабудаўнікоў горада Перніка.

Беларускія спецыялісты па просьбе машынабудаўнічага завода ў горадзе Пернік бываюць там, каб на месцы дапамагчы прадпрыемству ў асваенні выпуску фрэзерных станкоў, якія будзе цяпер вырабляць маладое прадпрыемства сацыялістычнай Балгарыі.

ЛЮДЗІ, ПАМЯТАЙЦЕ!

Дваццаць з лішнім год прайшло пасля вызвалення Савецкай Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, але не забылі яшчэ людзі аб трагедыі, якая напаткала прыёманскія вёскі Княжаводцы, Пузовічы, Шкленск, Дзямышы...

Вёска Пузовічы размешчана ў некалькіх кіламетрах ад гарадскога пасёлка Скідзель. Яе лёс у многім падобны на лёс французскага сяла Арадур, цалкам знішчанага гітлераўцамі.

Вайна як бы бокам абыйшла гэтую ціхую беларускую вёску ў сто дамоў. Сярод яе жыхароў не было партызан, якія да таго часу ўжо дзейнічалі ў суседніх сёлах Хвайняне, Каішы і іншых. У Пузовічах рэдка з'яўляліся і немцы, і людзі займаліся сваімі звычайнымі справамі: працавалі на палях, даглядалі жывёлу. Але аднойчы, у сярэдзіне ліпеня 1943 года, атрад карнікаў акружыў вёску. Эсэсаўцы выгналі ўсіх жыхароў на вуліцу і прымуслі

выкапаць дзве велізарныя ямы. Потым сагналі людзей і расстралілі іх. За некалькі гадзін гітлераўскія галаварэзы знішчылі больш 600 чалавек.

З жыхароў Пузовічаў, якія былі ў гэты дзень у вёсцы, цудам уцалелі адзін чалавек — Каладзецкі. Вось што ён расказвае:

— Калі фашысты пачалі страляць, я упаў у яму і страціў прытомнасць. Ачуўся, калі яму засыпалі ўжо зямлёй. Ляжаў у такім становішчы, што адна рука была ўзнята ўгору. Я пакратаў ёю, і зараз жа раздаўся выстрал. Куля прашыла маю руку... Калі я выбраўся з-пад трупай, была ноч, карнікі паехалі.

На ўсходзе вёскі над брачкай магілай узвышаецца вялікі помнік — журботная фігура жанчыны з дзіцем на руках. Яна ўвасабляе бязмерны смутак і папярэджвае:

— Людзі, памятайце аб фашызме!..
А. КАСЕНКА.

100 ВОПРОСОВ

ОТКУДА пришли эти вопросы! И почему их только сто—не больше и не меньше! Неужели ими исчерпывается весь круг интересов, связанных с Советской страной! Разумеется нет. Просто это наиболее типичные вопросы, которые задают наши зарубежные друзья, а порой и недоброжелатели. Ответы на них помогут нашим землякам за рубежом и особенно их де-

тям лучше понять советскую действительность.

Эти вопросы и ответы не претендуют на исчерпывающее освещение всех тем. Но мы верим, что доброе желание спрашивать и отвечать — подлинный путь к сближению и познанию истины.

Итак, вперед по этому пути!

ДЛЯ ЧЕГО ЛЮДИ ЖИВУТ НА ЗЕМЛЕ?

ВПРОС всех вопросов, извечная загадка всех времен и народов... В разные времена по-разному отвечали на этот вопрос. Почти два тысячелетия господствовала точка зрения христианской религии: человек не живет, он мучается ради вечного блаженства в будущей жизни. В наше время трудно защищать в обнаженном виде эту доктрину. В модернизированном, подновленном, подчищенном виде изложил ее Фернан Лелотт в своей нашумевшей книге «Решение проблемы жизни (христианское мировоззрение)».

«Моя цель, — признается бельгийский иеромонах, — не доказать, а показать, в чем религия видит смысл жизни. Надо так показать религию, чтобы у неверующего закружилась голова и ему оставалось бы только броситься в ее объятия».

Обман в качестве утешения!

— Да! — говорит священник.

Напрасно человек в поисках счастья на Земле создает прекраснейшие учения. Одно за другим его усилия будут приводить к неудаче: человек по своей природе подвержен страданию, и он в конце концов полюбит страдание и даже перестанет просить у бога избавления от него...

— Нет! — отвечаем мы. — Эта книга, это учение не могут иметь успеха среди советских людей!

...11-летний мальчик из Сибири, Николай Пачуев, прислал письмо: «Я хочу знать, для чего люди живут на Земле!» Газета «Пионерская правда» опубликовала это письмо. 18 тысяч детей откликнулись на него. Вот одно из них.

Пишет никому не известный Михаил Деревянкин, 14-летний паренек из Казахстана:

«Человек силен и прекрасен, и его призвание — строить то, о чем он мечтает, строить такую жизнь, какой еще никогда не бывало на уютном, но красивом шаре, который мы зовем Землей».

Две точки зрения (религия и разум) скрестили шпаги в поединке. Мы на стороне разума.

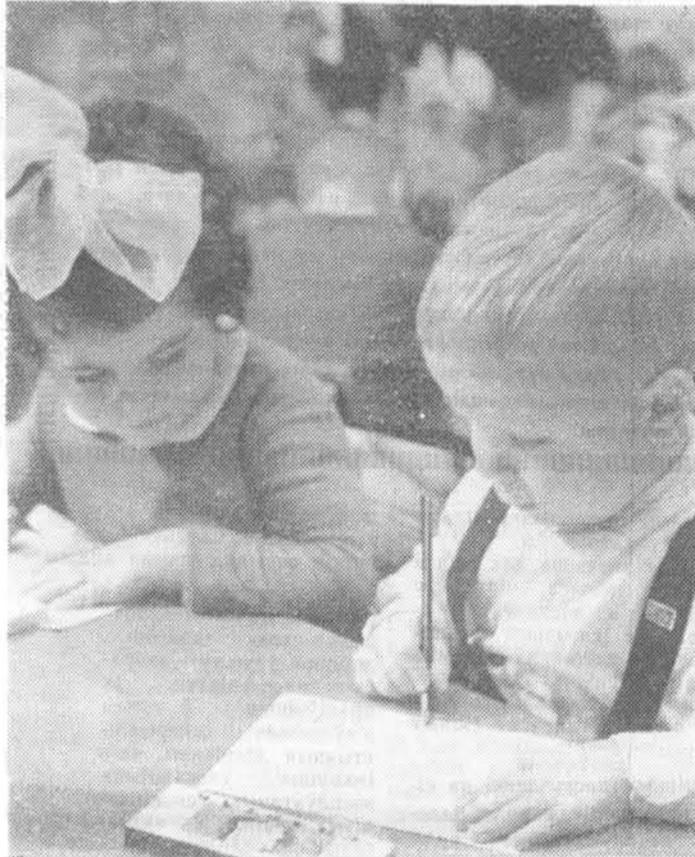
ЧТО ТАКОЕ «РУССКОЕ ЧУДО»?

ЗАМЕЧАТЕЛЬНАЯ кинокартина супругов Торндайк, созданная на богатейшем документальном материале, с необычайной яркостью показала миллионам людей, что может сделать за самые короткие исторические сроки народ, обретший в результате социалистической революции подлинную свободу.

Нищая Россия царских времен... Полуколония таких колоссов капиталистического мира, как Англия, Франция, Германия, Соединенные Штаты Америки... По уровню производства и культуре русское крестьянство занимало одно из последних мест в Европе. Тюрьмой народов называли царскую Россию. Местом каторги и ссылки была суровая Сибирь, лапотной окраиной империи Романовых была Белоруссия...

Союз Советских Социалистических Республик... Сорок шесть лет существует он. Почти половина этого времени ушла на защиту Отечества от врагов, на восстановление разоренного и разрушенного. И за этот небольшой срок новая Россия, руководимая Коммунистической партией, стала самой передовой страной мира. По развитию экономики остались позади Англия, Франция, Италия, в ближайшие годы СССР нагонит Америку. В культурном отношении Советский Союз занимает ведущее положение в мире.

Откуда такая метаморфоза! Что это — чудо! Если хотите, да. Это труд, воля, стремительная поступь освободившегося народа делают невозможное реальностью на советской земле. Сотворение этого «чуда» продолжается советскими людьми каждый день, каждый час. Тысячи больших и маленьких «чудес» свершаются сегодня в Советской стране. И самое большое чудо — это новый человек, уверенно строящий коммунизм.

Гэтыя малышы яшчэ не ходзяць у школу. Яны наведваюць дзіцячы сад № 36 гор. Мінска. Але калі яны вырастуць, будучы будаваць тое, аб чым мараць цяпер.

Вечарам на набярэжнай Прыпяці ў Мазыры.

НЕЗВЫЧАЙНЫЯ ПАСАЖЫРЫ

Паветрапы гігант «АН-10» вярнуўся з Калінінграда ў Мінскі аэрапорт з незвычайнымі пасажырамі. На гэты раз на яго борце паўтары тысячы пушных звяркоў — норак. Цікава, што гэтых каштоўных звяркоў параўнаўча лядаўна завозілі ў Савецкі Саюз з Нарвегіі. І вось цяпер самалёт «АН-10» павінен даставіць гэтых жыхароў Нівенскага зверасаўгаса Калінінградскай вобласці ў Петрапаўлаўск-Камчацкі.

Па гэтым маршруце яшчэ не ляталі беларускія грамадзянскія лётчыкі. І яны старанна рыхтаваліся да яго. Самалёт вырульвае на ўзлётную паласу і імкнецца ў неба. Уперадзе — каля 10 тысяч кіламетраў паветранай дарогі. А праз 17 гадзін палёту норкі прыземліліся на далёкай камчацкай зямлі.

І. КАТЛЯРОУ.

Спорт

ПЕРШАЕ ЗОЛАТА

АЛІМПІАДЫ

XVIII Алімпійскія гульні пачаліся. І першым у Токіо быў выкананы дзяржаўны гімн нашай Радзімы. Ён гучаў у гонар перамогі 29-гадовага слесара з горада Шахты Растоўскай вобласці Аляксея Вахоніна. Гэта ён стаў першым чэмпіёнам XVIII летніх Алімпійскіх гульняў, устанавіўшы адначасова светны рэкорд у суме трохбор'я для атлетаў лягчэйшай вагі — 357,5 кілаграма. Першага алімпійскага чэмпіёна японскія газеты называюць «цуда-штангістам».

Вялікае задавальненне аматарам спорту прынес поспех севастопальскай школьніцы Галіны Празуменшчыкавай. Яна першая з савецкіх плыўцоў заваявала залаты алімпійскі медаль. Празуменшчыкава выйграла спаборніцтвы на дыстанцыі 200 метраў брасам. Яе сяброўка па камандзе Святлана Бабаніна з Ташкента ў гэтым жа фінальным заплыве заваявала бронзавы медаль.

Спаборніцтвы за алімпійскае золата ў Токіо працягваюцца.

ПАД ЭМБЛЕМАЙ

ПЯЦІ КОЛЬЦАУ

«Алімпійскі год — не толькі для алімпійцаў» — гэты заклік знайшоў гарачы водгук у спартсменаў нашай рэспублікі. У гонар адкрыцця Алімпійскіх гульняў у Токіо на радзіме беларускай гімнасткі А. Валчэцкай — у Гродна праводзяцца разнастайныя спаборніцтвы. Мацнейшыя гарадошнікі рэспублікі вядуць барацьбу за залатыя медалі чэмпіёнаў Беларусі, масавыя спаборніцтвы праходзяць у калектывах фізкультуры.

У дзень адкрыцця Алімпіады ў Токіо ў Мінску завершан чэмпіянат БССР па сучаснаму пяцібор'ю. Упершыню залаты медаль чэмпіёна БССР заваяваў студэнт Мінскага медыцынскага інстытута І. Цімафеў, які набраў 4370 ачкоў. У камандным заліку перамогу атрымала першая каманда мінчан.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77,
Дом друку.
Рэдакцыя газеты
«Голас Радзімы».

100 ОТВЕТОВ